

Aan de leden**Datum**

13 oktober 2022

Kenmerk

TISA/U202200681

Lbr. 22/054

Telefoonnummer

070-3738393

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Asielopvang, statushouders en Oekraïne

Geachte leden van college en gemeenteraad,

De zorgen over de opvang van asielzoekers blijven onverminderd groot. Door een tekort aan opvangplekken en aan menskracht bij betrokken uitvoeringsorganisaties, blijft de situatie in Ter Apel uiterst moeilijk. En er is nog geen zicht op oplossingen voor de korte termijn en structureel voor de lange termijn. Het gaat ons allen aan het hart dat uiteindelijk de kwetsbare mensen hiervan de dupe zijn.

Solidariteit

De VNG doet daarom een dringend beroep op alle gemeenten om, mede vanuit onderlinge solidariteit tussen gemeenten, mee te werken aan verschillende oplossingen. Een belangrijk onderdeel daarvan is het versneld huisvesten van statushouders, vooruitlopend op de hoge taakstelling voor de eerste helft van 2023. Hoe meer statushouders worden gehuisvest - en dan ook kunnen beginnen met integreren - des te minder opvangplekken er nodig zijn.

Maar het gaat ook over het leveren van reguliere opvanglocaties voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv'ers) en voor alle andere asielzoekers. Waar individuele gemeenten geen kansen zien om opvanglocaties te creëren, moet het gesprek over de regionale mogelijkheden plaatsvinden aan de Provinciale Regietafel.

Uitvoeringsagenda

De VNG verzoekt het kabinet om werk te maken van de reeds enkele jaren geleden afgesproken Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen. Deze agenda voorziet onder andere in meerdere aanmeldlocaties, verspreid over Nederland, en biedt perspectief op kleinschaliger opvanglocaties. En ook daar is bij de uitvoering de bereidwilligheid van zowel het rijk als gemeenten nodig.

Asielwet

Het kabinet heeft aangekondigd gemeenten wettelijk te willen verplichten om opvanglocaties te leveren. Het kabinet wil vasthouden aan de invoeringsdatum van 1 januari 2023. Invoering op die datum lijkt moeilijk haalbaar omdat dit wetsvoorstel nog niet is vastgesteld. De VNG houdt een uitvoeringstoets, waarbij we onder meer kijken naar uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid, de wijze van invoering, de transitie vanuit het huidige systeem, het draagvlak, de wijze van financiering en de inrichting van toezicht en handhaving vanuit provincies en/of rijk.

Tijdelijke Wet Oekraïne

Een groot deel van de gemeenten vangen gezamenlijk meer dan 60.000 Oekraïners op. Op dit moment is de verwachting dat deze taak nog wel langere tijd doorloopt en dat mogelijk een groot deel van deze vluchtelingen hier langer gaat blijven. De Europese Unie heeft recentelijk de speciale status voor Oekraïners met een jaar verlengd. Ondertussen loopt het aantal vluchtelingen dat in Nederland opvang zoekt gestaag op en stagneert al een tijdje het aantal opvangplekken. De VNG stelt vast dat gemeenten veel opvangplekken hebben geregeld, omdat het COA niet in staat bleek deze verantwoordelijkheid adequaat uit te voeren. De VNG roep het kabinet op om met een lange termijn aanpak voor de opvang Oekraïners te komen. Er dient ook een wettelijke basis voor deze opvang te komen. Deze Tijdelijke Wet Oekraïne is nog steeds niet in consultatie gegaan. Gemeenten moeten zekerheid krijgen om langdurige afspraken te kunnen maken met bijvoorbeeld opvanglocaties, onderwijspartners en andere partners die de begeleiding verzorgen en andere maatschappelijke en sociale voorzieningen realiseren.

De VNG blijft richting het kabinet benadrukken dat voorgestelde maatregelen zorgvuldig en met spoed ter hand worden genomen.

In deze ledenbrief informeren wij u verder over:

- Huisvesting statushouders
- Consulatatie asielwetgeving
- Gezinshereniging
- Opvang amv'ers
- Stand van zaken uitvoeringstoets RooO
- Langetermijnperspectief Oekraïners
- Verblijfstickers
- Kostenverdeling

Asiel

Huisvesting statushouders

In de [bestuurlijke afspraken](#) tussen rijk, Veiligheidsberaad, IPO en VNG van 26 augustus jl. is het streven opgenomen om voor het eind van 2022 minimaal 20.000 statushouders te huisvesten. Dit aantal bestaat uit de taakstelling voor 2022-II (incl. achterstand uit eerdere periodes) en een deel van de taakstelling van 2023-I. Met het versneld huisvesten komen er opvangplekken vrij in de asielzoekerscentra en zijn er minder asielopvangplekken nodig. Daarnaast kunnen gemeenten vooruitlopen op de taakstelling van volgend jaar. Deze is voor de eerste helft van 2023 vastgesteld op 21.200 personen.

Onder de taakstelling van 2023-I valt ook een groep van maximaal 100 personen die uit Afghanistan geëvacueerd zijn. Het merendeel heeft de Nederlandse nationaliteit (minimaal 1 persoon binnen elk huishouden). Zij worden door het ministerie van BZK tijdelijk in hotels opgevangen. Het ministerie van BZK brengt de regiobinding van deze groep in kaart en gaat gemeenten de komende tijd gericht benaderen met het verzoek een huishouden te huisvesten.

Momenteel liggen gemeenten op koers voor het behalen van de reguliere taakstelling 2022-II, maar nog niet voor de beoogde versnelling. De Provinciale Regietafels worden opgeroepen om, als dit nog niet gebeurd is, zo snel mogelijk bijeen te komen om de huisvestingsopgave te bespreken. Vertegenwoordigers van het rijk en de corporaties kunnen aanwezig zijn om mee te denken over oplossingen. Aedes heeft daarnaast haar leden geïnstrueerd om proactief een bod aan gemeenten te doen met op korte termijn beschikbare woningen. In samenwerking met het COA kan dit bod per gemeente geijkt worden op de grootte en eigenschappen van de te huisvesten huishoudens. Om gemeenten te helpen bij het opstellen van een plan zijn de mogelijkheden nog eens op een rij gezet in een handreiking: [Versnelde huisvesting statushouders: overzicht van overwegingen, maatregelen en regelingen](#). Het versneld huisvesten is onderdeel van de integrale opgave zoals is beschreven in het adviesrapport 'een thuis voor iedereen.'

Consultatie asielwet uitgesteld

In de bestuurlijke afspraken is ook opgenomen dat het rijk uiterlijk 1 oktober 2022 spoedwetgeving in consultatie brengt die een wettelijke taak creëert voor gemeenten om asielopvang te realiseren. De consultatie is echter nog niet gestart. Omdat de beoogde inwerkingtreding nog steeds 1 januari 2023 is, vreest de VNG dat deze vertraging gevolgen gaat hebben voor een zorgvuldige uitvoering van uitvoeringstoets en het kostenonderzoek en de verwerking van de uitkomsten. De VNG vindt het noodzakelijk dat aan de voorkant helder is wat deze wet betekent voor de verantwoordelijkheden, rollen en taken van gemeenten (uitvoeringstoets). Daarnaast moet een goed beeld bestaan van de financiële middelen die gemeenten nodig hebben om de wet uit te voeren (kostenonderzoek, artikel 2 onderzoek). De VNG blijft alert op de doorlooptijd hiervoor.

Gezinshereniging

Het kabinet heeft besloten dat vanaf 3 oktober nareizigers pas mogen overkomen als er een passende woning is. Daarmee wil het kabinet voorkomen dat zij gebruik moeten maken van asielopvang. Het kabinet overweegt om gemeenten een rol te geven in de goedkeuring van een passende woning. Omdat we diverse signalen van gemeenten ontvangen dat hier mogelijk sprake is van belemmeringen in de uitvoering en een remmend effect op de huisvesting van statushouders, wil de VNG dat er een bestuurlijk gesprek plaatsvindt en dat de impact kan worden getoetst. Op basis daarvan kan de VNG bepalen wat wordt gevraagd van gemeenten voordat zij meewerken aan de uitvoering van dit beleid.

Oproep opvang amv

Het kabinet heeft een extra oproep gedaan aan gemeenten om opvang voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) te realiseren. Elke gemeente heeft daarover een brief ontvangen. Het is deels een herhaald verzoek en deels een nieuwe vraag:

- Kleinschalige opvang (Nidos): op 7 september is de oproep gedaan om in elke provincie 25 á 30 eengezinswoningen te realiseren. In totaal zouden daarmee 1.400 plekken beschikbaar komen voor Nidos. Dit heeft nog onvoldoende extra opvangcapaciteit opgeleverd. De brief van vorige week geeft aan dat voor het einde van het jaar minstens 700 van de 1400 extra plekken gerealiseerd moeten zijn. De andere helft zo spoedig mogelijk in de loop van volgend jaar. Deze plekken zijn bedoeld voor amv's van 15 jaar of ouder met een status. Jongeren in deze kleinschalige opvang tellen mee voor de taakstelling.
- Procesopvanglocatie voor amv (COA): er zijn voor 1 januari 2023 ook 1.000 extra plekken voor amv's bij het COA nodig. Dergelijke opvanglocaties zijn kleinschalig (50 á 80 personen).

Oekraïne

Stand van zaken uitvoeringstoets RooO

Vanaf 1 april 2022 is de [Regeling opvang ontheemden Oekraïne](#) (RooO) in werking. De VNG heeft deze regeling met hulp van meerdere gemeenten geëvalueerd. Het ministerie van JenV heeft onder andere op basis hiervan enkele aanpassingen aan de RooO voorgesteld. De concepttekst was begin september gereed. Op basis van deze tekst is de VNG gestart met een uitvoeringstoets. Dit onderzoek kijkt naar de verwachte effecten van de beoogde wijzigingen, de uitvoerbaarheid door gemeenten en risico's en randvoorwaarden bij de implementatie. De uitvoeringstoets is naar verwachting in de eerste week van november afgerond. Het ministerie van JenV neemt de uitkomsten van de uitvoeringstoets mee bij het opstellen van de definitieve tekst voor de gewijzigde RooO. Er is nog geen datum voor inwerkingtreding vastgelegd. De huidige RooO blijft ongewijzigd van kracht, tot de nieuwe RooO in werking treedt.

Consultatie Tijdelijke Wet Oekraïne uitgesteld

De consultatie van deze wet zou op 1 oktober 2022, maar is vertraagd. De Tijdelijke Wet Oekraïne is de juridische basis voor de Regeling Opvang Oekraïense Ontheemden (RooO) waarvoor momenteel een uitvoeringstoets wordt uitgevoerd (zie 'Stand van zaken uitvoeringstoets RooO'). Eén van de redenen voor de vertraging is dat de Tijdelijke Wet Oekraïne wordt benut als juridische basis om de gegevensuitwisseling tussen gemeenten en UWV mogelijk te maken. Zodra bekend is wanneer de wet in consultatie gaat, kijkt de VNG samen met gemeenten naar de gevolgen.

Langetermijnperspectief opvang Oekraïense ontheemden

Het rijk heeft een langetermijnperspectief voor de opvang van Oekraïense ontheemden opgesteld. Hierin wordt ingezet op participatie en zelfredzaamheid. Betrokken departementen werken de komende weken uit wat dit betekent voor hun beleidsterreinen. Aangezien de inzet op participatie en zelfredzaamheid ook impact heeft op gemeenten, (o.a. permanent wonen, welzijn, inburgering, etc.) wordt de VNG bij deze uitwerking betrokken.

Verblijfstickers Oekraïners

De IND is weer gestart met het uitreiken van verblijfstickers aan vluchtelingen uit Oekraïne. Er kunnen de komende weken 20.000 vluchtelingen langskomen bij een van de drie tijdelijke IND-locaties in Amsterdam (CEC-Amsterdam), Rotterdam (Ahoy) en Assen (opvangcentrum voor

Oekraïners). Nieuwe groepsafspraken zijn helaas niet mogelijk. Zie voor meer informatie: [IND hervat uitreiking verblijfsstickers aan vluchtelingen uit Oekraïne | IND](#).

Nieuwe normbedragen gemeenten voor opvang Oekraïense vluchtelingen

Afgelopen maanden heeft adviesbureau AEF samen met Improven voor het ministerie van Justitie en Veiligheid een monitoringsonderzoek uitgevoerd naar de kosten van gemeenten voor de opvang van Oekraïense ontheemden. Daarbij is gekeken naar de uitvoering van zowel de Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO) als de Particuliere Opvang Oekraïners (POO). Middels een dieptestudie en uitraag zijn de uitgaven van circa 120 gemeenten in kaart gebracht. VNG is actief betrokken bij het onderzoek en nam zitting in zowel de klankbordgroep als stuurgroep, evenals een aantal gemeenten.

Afgelopen vrijdag zijn de regeling en het nieuwe normbedrag gepresenteerd door het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het nieuwe normbedrag voor de GOO is € 83 per gerealiseerde plek per dag. Voor de POO is er een bedrag voor gemeenten van € 210 per persoon per maand, die aanspraak heeft gemaakt op een gemeentelijke tegemoetkoming. De volledige regeling kunt u vinden op [de website van de Rijksoverheid](#) en het VNG forum Oekraïne.

Op woensdagmiddag 19 oktober is vanaf 13.00 uur het reguliere tweewekelijks webinar voor gemeentelijke projectleiders Oekraïne. Tijdens dit webinar wordt onder meer de uitkomsten toegelicht. U kunt zich aanmelden voor dit gratis webinar door een mail te sturen naar oekraine@vng.nl. Het webinar is achteraf ook terug te kijken via het forum Oekraïne.

Mocht u vragen hebben, neemt u gerust contact op met de VNG. Voor vragen over asiel kunt u mailen naar helpdeskasielopvang@vng.nl en voor vragen over de opvang Oekraïners kunt u mailen naar oekraine@vng.nl. Ik wens u veel succes met uw bijdrage aan deze enorme opgave.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Algemeen directeur